

LÄNSSTYRELSEN
UPPSALA LÄN

Miljöprövningsdelegationen
(MPD)

BESLUT

1 (18)

2006-02-21

Dnr: 551-7889-04

Swerock AB
Region Öst
Box 1008
192 21 SOLLENTUNA

Tillstånd enligt 9 kap. miljöbalken (MB) till täkt av sand, grus och sten samt till krossning och sortering av utbrutet material på fastigheterna Drälinge 1:2, 1:22 och 1:24 samt Björklinge-Åsby 5:1 och 8:1 i Uppsala kommun (Åsby grustäkt)

BESLUT

Tillstånd

Länsstyrelsen i Uppsala län, Miljöprövningsdelegationen (MPD), meddelar Swerock AB (org.nr. 556081-3031) tillstånd enligt 9 kap. miljöbalken (MB) att med nedan angivna begränsningar bedriva täkt av sand, grus och sten på fastigheterna Drälinge 1:2, 1:22 och 1:24 samt Björklinge-Åsby 5:1 och 8:1 i Uppsala kommun (Åsby grustäkt).

Täktverksamhet får bedrivas endast inom det på kartbilaga A3 markerade brytområdet.

Tillståndet avser uttag av högst 3 750 000 ton sand, grus och sten, med ett årligt uttag av högst cirka 250 000 ton, och gäller längst till och med den 31 december 2020.

Länsstyrelsen meddelar vidare Swerock AB tillstånd enligt 9 kap. MB att inom samma verksamhetsområde bedriva krossning och sortering av utbrutet material.

Verksamheterna klassas enligt bilagan till förordningen (1989:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd med SNI-koderna 14.2-0 (prövningsnivå B) respektive 14.2-1 (prövningsnivå C).

Miljökonsekvensbeskrivning

Länsstyrelsen Uppsala län

POSTADRESS: 751 86 UPPSALA BESÖKSADRESS: HAMNESPLANADEN 3

TELEFON: 018 - 19 50 00 TELEFAX: 018 -ph E-POST: pia.holmberg@c.lst.se

POSTGIRO 3 51 73-4 / 6 88 03-6 ORGANISATIONSNUMMER: 202100-2254 (VAT SE202100225401)

Länsstyrelsen godkänner med stöd av 6 kap. 9 § MB miljökonsekvensbeskrivningen i ärendet.

Villkor för verksamheten

1. Om inte annat följer av övriga villkor skall verksamheten bedrivas huvudsaklig överensstämmelse med vad sökanden angivit i ansökningshandlingarna och i övrigt åtagit sig i ärendet. Särskilt erinras om att Swerock AB enligt ansökan anfört att Åsbytäkten i första hand skall tillgodose bolagets egna anläggningar för tillverkning av fabriksbetong (Fyrislund) samt betongvaror (S:t Eriks) i Uppsala. Sådant grus- och sandmaterial som kan användas för betongtillverkning, fogsand, sättsand och liknande högkvalitativa produkter skall således inte försäljas som väg- eller fyllnadsmaterial. Sådana mindre ändringar av verksamheten som avses i 5 § tredje stycket förordningen om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd, skall anmälas på det sätt som anges i 22 § samma förordning till tillsynsmyndigheten.
2. Gränsen för brytområdet och fixpunkter inom området skall i terrängen märkas ut på väl synligt sätt. Markeringarna får inte rubbas eller döljas under exploateringstiden.
3. Brytning får inte bedrivas till lägre nivå än +22 meter i södra delen av täkten och +24 meter i norra delen av täkten och inte närmare högsta grundvattentyta än 2 meter. Grundvattennivåer skall observeras och dokumenteras minst en gång per kvartal.
4. Befintliga träd och buskar inom verksamhetsområdet skall i möjligaste mån bevaras. Insynsskyddande skogsridåer skall kvarlämnas mellan verksamhets- och brytgränserna i den mån skog finns i aktuellt område.
5. Normal arbetstid skall vara helgfri måndag - fredag kl. 06 - 18. Sortering, underhåll och reparationer får ske helgfri måndag - fredag kl. 07 - 22. Utlastning och transport av material får ske helgfri måndag - fredag kl. 04 - 22. Krossning får endast ske helgfri måndag - fredag kl. 07 - 18. Tillsynsmyndigheten får, om särskilda omständigheter föreligger, medge tillfälligt undantag från detta villkor.
6. Buller från verksamheten skall begränsas så att den ekvivalenta ljudnivån utomhus vid bostäder inte överstiger
  - 50 dB(A) dagtid kl. 07 - 18,
  - 45 dB(A) kvällstid kl. 18 - 22,
  - 40 dB(A) nattetid kl. 22 - 07, och

- 45 dB(A) helgdagar kl. 07-18.

Om hörbara toner eller impulsljud förekommer skall de angivna värdena för ekvivalent ljudnivå sänkas med 5 dB(A)-enheter.

Momentana ljud kl. 22 - 07 får inte överstiga 55 dB(A) vid bostäder.

7. Tankning av tåktmaskiner inom tåktområdet får endast utföras på en meter tjockt, hårdgjort underlag av exempelvis packat stenmjöl.
8. Lagring av bränsle, smörjoljor, kemikalier och miljöfarligt avfall skall ske i härför avsedda behållare i låsbar förrådsbyggnad. Behållarna placeras på en uppsamlingsanordning som rymmer hela volymen. Behållare för diesel skall vara dubbelmantlad eller försedd med påkörningsskydd samt tak. Vidare skall behållaren vara försedd med tråg som rymmer hela den lagrade volymen.
9. I maskiner som används i tåkten får endast hydraulvätskor som uppfyller miljökraven i svensk standard användas.
10. Kross- och sorteringsanläggningar skall drivas med el.
11. Tillräckliga åtgärder skall vidtas för att närboende inte skall störas av damning från verksamheten. Upplag, körplaner, transportvägar och laster skall vid behov bevattnas eller övertäckas. I undantagsfall får körplaner och transportvägar efter samråd med tillsynsmyndigheten dammbekämpas med annat medel än vatten. Stoftspridning från bandtransportörer och krossverk skall förhindras genom inkapsling eller bevattning.
12. Den västra slänten som är under uppbyggnad (område B på kartbilage A5) skall ges en släntlutning på högst 1:2,5. Efterbehandling får enligt beslut den 29 september 2004 (dnr. 541-10715-04) till och med den 31 december 2006 utföras med externa massor. Massorna skall vara kontrollerade och får inte vara förorenade. Därefter, dvs. efter den 31 december 2006, skall kvarvarande efterbehandling av den västra slänten ske med massor från tåkten och slänten skall vara slutligt efterbehandlad och skogsplanterad senast den 30 juni 2007. I övrigt får inga främmande massor tillföras tåkten. Den norra slänten (område C och D på kartbilaga A5) skall vara slutligt efterbehandlad och skogsplanterad senast den 30 juni 2006. Efterbehandling av den norra slänten skall ske med massor från tåktområdet.
13. Brytområdets slänter i övrigt får inte ges brantare lutning än 1:3. De ska avrundas mjukt vid släntfot och släntkrön samt i övrigt mjukt anpassas till angränsande terräng.

LÄNSSTYRELSEN
UPPSALA LÄN

BESLUT

4 (18)

2006-02-21

Dnr: 551-7889-04

14. Efterbehandlingen skall efter samråd med fastighetsägarna och tillsynsmyndigheten ske successivt enligt reviderad efterbehandlingsplan den 10 februari 2006, se bilaga A4. Efterbehandlingen skall i sin helhet vara slutförd senast den 31 december 2020. Mer massor får inte brytas ut än att släntlutningarna enligt villkor 13 kan innehållas.
15. Avbaning av brytområdet skall ske allt eftersom arbetet fortskrider i täkten. Vid avbaning skall sådant material som skall användas vid efterbehandling läggas upp i ordnade upplag. Materialet skall vid efterbehandlingen bredas ut över området.
16. Krönen vid öppna brytfronter skall stängslas eller markeras på annat sätt för att minska risken för olyckor.
17. Tillståndsinnehavaren är skyldig att se till att illegal tippning inte förekommer inom verksamhetsområdet. Tillfartsvägar till täkten skall så långt möjligt vara avspärrade.
18. Fortlöpande tillsyn skall genomföras av driften och anläggningen, t.ex. genom daglig kontroll av bränslecisterner, spilltråg, tillhörande ledningar och ventiler. Åtgärder skall noteras i dagbok.
19. Vid exploatering skall en kopia av detta beslut finnas tillgänglig på arbetsplatsen.
20. Alla som arbetar i täkten skall vara medvetna om vattenskyddsområdet och dess syfte. Beredskap för omedelbar sanering av eventuellt spill av kemikalie eller bränsle skall finnas.

Igångsättningstid

Verksamheten skall ha påbörjats senast den 29 februari 2008 annars förfaller tillståndet. Swerock AB skall meddela tillsynsmyndigheten när verksamheten sätts igång.

Verkställighetsförordnande

Länsstyrelsen förordnar med stöd av 22 kap. 28 § första stycket MB att tillståndet får tas i anspråk även om beslutet inte vunnit laga kraft.

Täktavgift

Enligt 4 kap. förordningen (1998:940) om avgifter för prövning och tillsyn enligt miljöbalken skall den som har tillstånd till täkt betala avgift. Länsstyrelsen fastställer avgiften till 12 250 kronor per år. Avgiften är beräknad på en total tillståndsgiven mängd på 3 750 000 ton sand, grus och sten. Avgiften är nedsatt med 30 % eftersom ansvaret för tillsyn överlätits till kommunen. Avgift skall betalas från och med det kalenderår som följer efter det att beslut om tillstånd har meddelats. Därefter skall avgiften betalas för varje påbörjat kalenderår som tillståndet gäller.

Säkerhet

Skanska Anläggning AB har tidigare ställt en av FöreningsSparbanken AB den 21 april 1998 utfärdad garantiförbindelse (nr. 865.879.937-7) på 400 000 kronor som säkerhet för efterbehandling av sin del av grustäkten enligt tillstånd den 22 april 1999 (dnr. 233-1657-98). Tillståndet upphörde att gälla den 30 september 2004. Något resterande krav på Skanska Anläggning AB om efterbehandling av Skanskas del av grustäkten föreligger inte. Ansvaret för den slutliga efterbehandlingen även i denna del får genom nu aktuellt täkttillstånd anses ha övergått på Swerock AB. Den tidigare säkerheten för Skanska Anläggning AB (garanti nr. 865.879.937-7) återsänds till banken.

Vidare har Swerock AB tidigare ställt säkerhet i form av bankgaranti, utställd av Nordbanken AB den 28 maj 1998 (nr. 1801 54 90170), på 600 000 kronor för efterbehandling av Swerock AB:s del av grustäkten enligt tillstånd den 22 april 1999 (dnr. 233-506-98). Tillståndet upphörde att gälla den 30 september 2004. Länsstyrelsen anser att den tidigare ställda säkerheten är otillräcklig och inte kan täcka kostnaderna för efterbehandling av den nu sökta verksamheten. En ny bankgaranti utställd av Nordea Bank AB den 17 februari 2006 (nr. 3125 81 51499) har därför ställts som säkerhet för efterbehandlingen, se bilaga C. Sistnämnda säkerhet har godkänts av Länsstyrelsen. Länsstyrelsen kan ompröva säkerheten om den anses otillräcklig. Den tidigare säkerheten för Swerock AB (garanti nr. 1801 54 90170) återsänds till banken.

Särskilda upplysningar

Detta tillstånd befriar inte Swerock AB från skyldigheten att iaktta vad som gäller enligt andra bestämmelser för den anläggning eller verksamhet som tillståndet avser. Särskilt erinras om vikten av att de allmänna skyldigheterna enligt bilaga B beaktas.

Swerock AB skall fortlöpande planera och kontrollera verksamheten, t.ex. genom daglig kontroll av bränslecisterner, spilltråg, tillhörande ledningar och

LÄNSSTYRELSEN
UPPSALA LÄN

BESLUT

6 (18)

2006-02-21

Dnr: 551-7889-04

ventiler, för att motverka och förebygga olägenheter för människors hälsa och miljön (26 kap. 19 § MB). Åtgärder skall noteras i en dagbok. I övrigt skall iakttas vad som sägs i förordningen (1998:901) om verksamhetsutövarens egenkontroll. Miljörapporten skall varje år före utgången av den 31 mars inges till tillsynsmyndigheten (26 kap. 20 § MB). Miljörapporten skall utformas i enlighet med Naturvårdsverkets föreskrift (NFS 2000:13) om miljörapporter för tillståndspliktiga verksamheter.

Uppgifter om produktion av berg, sten, grus, sand, lera, jord, torv eller andra jordarter skall, enligt 5 § förordningen (1998:904) om täkter och anmälan för samråd, årligen lämnas till Länsstyrelsen.

Enligt 2 kap. MB gäller vissa allmänna hänsynsregler som skall iakttas. Särskilt erinras om 2 kap. 6 § MB vari föreskrivs om skyldigheten att undvika sådana kemiska produkter som kan befaras medföra risker för människors hälsa eller miljö om de kan ersättas med sådana produkter som kan antas vara mindre farliga.

Ändring av verksamheten kan kräva nytt tillstånd eller anmälan i enlighet med 5 och 21 §§ förordningen om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd. Bedrivs miljöfarlig verksamhet av annan än den som meddelats tillståndet, skall den nye verksamhetsutövaren enligt 32 § samma förordning snarast möjligt upplysa tillsynsmyndigheten om det ändrade förhållandet.

Om exploateringsrätten skall överlåtas till någon annan skall detta anmälas till tillsynsmyndigheten. Om tillståndet skall överlåtas till någon annan skall ny ansökan göras till Länsstyrelsen.

Uppkommer fråga om avvikelse från de villkor som meddelats skall tillstånd för detta sökas hos Länsstyrelsen.

Sedan täktarbetet avslutats och efterbehandlingen enligt villkoren verkställts skall anmälan härom omedelbart göras till tillsynsmyndigheten.

Det förutsätts att verksamheten inte innebär intrång i allmän eller enskild rätt.

REDOGÖRELSE FÖR ÄRENDET

Tidigare beslut

LÄNSSTYRELSEN
UPPSALA LÄN

BESLUT

7 (18)

2006-02-21

Dnr: 551-7889-04

Länsstyrelsen meddelade den 22 april 1999 (dnr. 233-1657-98) Skanska Anläggning AB (orgnr. 556033-9086) tillstånd enligt då gällande 18 § naturvårdslagen (1964:822) till täkt av grus på fastigheten Drälinge 1:24 i Uppsala kommun. Tillståndet var tidsbegränsat till och med den 30 september 2004.

Länsstyrelsen beslutade vidare den 22 april 1999 (dnr. 233-506-98) att meddela Swerock AB (orgnr. 556081-3031) tillstånd enligt då gällande 18 § naturvårdslagen till täkt av grus på fastigheterna Drälinge 1:2, 1:22 samt Björklinge-Åsby 5:1, 8:1 och s:2 i Uppsala kommun. Även sistnämnda tillstånd var tidsbegränsat till och med den 30 september 2004.

Ansökan med åtaganden och yrkanden

Swerock AB (orgnr. 556081-3031), nedan kallat Bolaget, har ansökt om tillstånd enligt 9 kap. MB till täkt av grus på fastigheterna Drälinge 1:2, 1:22 och 1:24 samt Björklinge-Åsby 5:1 och 8:1 i Uppsala kommun (Åsby grustäkt). Ansökan avser ett totalt uttag av 3 750 000 ton naturgrus under 15 års tid. Det årliga uttaget beräknas bli cirka 250 000 ton. Dessutom ansöks om tillstånd för uppställning av kross- och sorteringsverk inom verksamhetsområdet. Förslag till villkor har lämnats. En miljökonsekvensbeskrivning har upprättats och bifogats ansökan.

Samråd

Tidigt samråd hölls med Länsstyrelsen den 18 februari 2004. Länsstyrelsen beslutade den 23 mars 2004 (541-3054-04) att verksamheten kan antas medför betydande miljöpåverkan.

Utökat samråd genomfördes under tiden den 7 – 25 maj 2004. Det utökade samrådet kungjordes i Upsala Nya Tidning den 7 maj 2004. Ett informationsmöte hölls i i Ärentuna bygdegård den 25 maj 2004. Särskilt inbjudna hade meddelats genom meddelande härom i brevlådorna i Drälinge by, Högstaområdet och Solvalla. Ytterligare ett informationsmöte med de närboende hölls i december 2004 angående bl.a. frågan om vilka åtgärder som vidtagits för att förhindra stoftvandring från täkten då de närboende bereddes tillfälle att ställa ytterligare frågor om den aktuella täktverksamheten.

Ärendets handläggning

Ansökan om tillstånd till grustäkt och kross- och sorteringsverksamhet kom in till Länsstyrelsen den 8 december 2004. En miljökonsekvensbeskrivning var bifogad ansökan.

Ärendet kungjordes den 14 januari 2005 i Uppsala Nya Tidning.

LÄNSSTYRELSEN
UPPSALA LÄN

BESLUT

8 (18)

2006-02-21

Dnr: 551-7889-04

Ansökan har remitterats till Kommunstyrelsen, Miljö- och hälsoskyddsnämnden och VA- och avfallsnämnden i Uppsala kommun för yttrande.

Yttranden har kommit in från ovannämnda kommunala organ. Vidare har Drälinge byalag kommit in med yttrande. Flera närboende har kommit in med klagomål om sanddrift vid Åsby grustäkt.

SÖKANDENS BESKRIVNING AV VERKSAMHETEN

Täktverksamheten vid Åsby grustäkt har pågått sedan 1950-talet och uttaget enligt nu aktuell ansökan bedöms vara det sista. Området skall därefter slutligt efterbehandlas. Täkten är belägen cirka 15 km norr om Uppsala tätort strax öster om väg E4 och sydost om Drälinge by.

De ursprungligen två separata täkterna inom området (Drälinge 1:24 respektive Drälinge 1:2 m.fl.) kommer genom det nu aktuella avslutande uttaget av grus att sammanbindas till ett gemensamt täktområde. Enligt ansökan kommer återställning med terrängmodulering att utgöra en viktig del parallellt med förädling av råmaterial för byggbranschens behov.

Bolaget föreslår att täkten efter avslutade uttag efterbehandlas så att dess slänter får en maximal lutning på 1:2,5 inom pågående och framtida brytområden med mjuka övergångar mellan slänter och täktbotten. Efterbehandlingen skall ske allteftersom täktverksamheten fortskrider och slänterna skall utformas och anpassas till omgivande terräng. Hela täktområdet kommer att successivt återplanteras med barrträd och blir därefter ett sammanhängande skogsområde som ingår i den aktuella skogsvårdsplanen. Inom ett område av den västra slänten, som är under återuppbyggnad efter tidigare tillståndsinnehavares överuttag, föreslås en släntlutning på 1:2.

En bullerutredning har utförts av Acoustic Control AB. De beräknade ekvivalenta ljudnivåerna vid full drift dagtid vid närmaste bebyggelse har konstaterats ligga inom intervallet 36-51 dB(A). Riktlinjer för externt industribuller från nyetablerad industri enligt naturvårdsverket är dagtid kl. 07.00-18.00, 50 dB(A), kvällstid kl. 18.00-22.00, 45 dB(A) och nattetid kl. 22.00-07.00, 40 dB(A). Den bostadsbebyggelse som främst berörs av buller från anläggningen ligger cirka 700 meter från täkten i östlig riktning (Sandbo) och 400 meter från täkten i västlig riktning (Drälinge by). I slutskedet beräknas riktvärdet 50 dB(A) dagtid överskridas med 1 dB(A) vid Sandbo. Under föreslagna arbetstider beräknas bullernivåerna klaras vid övriga fastigheter

LÄNSSTYRELSEN
UPPSALA LÄN

BESLUT

9 (18)

2006-02-21

Dnr: 551-7889-04

under dag- och kvällstid. Beräkningarna är gjorda utan avskärmning av krossanläggningen.

Problem med sanddrift har förekommit under de senaste åren i Drälinge by nordväst om tälkten. Sanddriften beror på att det samtidigt infaller särskilda omständigheter, såsom vind och brytningsriktning i kombination med torr väderlek. Dessa omständigheter medför stoftspridning. Till följd av sanddriften har det vidtagits åtgärder genom att brytkanterna jämnats till och sanden begjutits med vatten. Då det under den senaste tiden åter uppkommit problem med sanddrift har Bolaget omedelbart agerat genom att köpa in större vattenkanoner, såsom dem som används vid sågverk. Då problemet med tidigare vattenbegjutning var att vattenspridarna mot förmodan inte kunde leverera tillräckligt med vatten, är de nya vattenkanonerna en tillräcklig åtgärd för att åtgärda problemet. Den sanddrift som ibland har kunnat inträffa skall således inte upprepas.

I en kompletterande skrivelse inkommen till Länsstyrelsen den 13 oktober 2005 begär Bolaget om verkställighetsförordnande enligt 22 kap. 28 § första stycket MB, innebärande att materialet i tälkten får tas i anspråk innan sökt tälktillstånd vunnit laga kraft.

YTTRANDEN

Kommunstyrelsen i Uppsala kommun har yttrat sig och tillstyrker Swerock AB:s ansökan om fortsatt tillstånd enligt MB att bedriva takt av sand, grus och sten i Åsby grustakt under 15 år med ett årligt uttag av 250 000 ton.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden i Uppsala har yttrat sig och tillstyrker tälktanökan för Åsby grustakt under förutsättning att följande punkter beaktas:

Tillstånd bör endast ges t.o.m. år 2010 och uttaget bör begränsas till 50 000 ton/år.

Efterbehandling av tälkten skall regleras noggrant i tillståndet samt skall ske med rena massor från tälktområdet. Efterbehandling skall ske efterhand som arbetet i tälkten fortskrider.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden anser vidare att Rossla grustakt och Åsby grustakt bör prövas i anslutning till varandra och under samma tidsperiod, år 2010, så att den takt som är lämpligast ur ett hållbarhetsperspektiv ges ett eventuellt förlängt tillstånd. Eftersom grustäkter innebär störningar för

LÄNSSTYRELSEN
UPPSALA LÄN

BESLUT

10 (18)

2006-02-21

Dnr: 551-7889-04

omgivningen och risk för förorening av grundvattnet är det lämpligt att endast en grustäkt är långsiktigt verksam i kommunen.

Miljö- och hälsoskyddsnämndens bedömning av ärendet har skett med stöd av 2 kap. 5 och 7 §§ samt 12 kap 2 § MB.

Miljö- och hälsoskyddsnämnen urskiljer två huvudorsaker till att endast tillstyrka ett begränsat uttag i täkten under en femårsperiod. Den ena orsaken är risken för förorening av grundvattnet i Uppsalaåsen och den andra är att naturgrus är en ändlig resurs som man enligt nationella mål måste hushålla med.

Om Uppsala kommun skall nå det i miljöprogrammet föreslagna miljömålet att uttaget av naturgrus skall ha minskat till 250 000 ton/år till år 2007 bör enligt miljökontorets bedömning endast en grustäktsverksamhet vara långsiktigt verksam i kommunen. Eftersom Rossla grustäkt har tillstånd till ett årligt uttag på 250 000 ton/år t.o.m. år 2010 bör endast ett begränsat tillstånd ges till grusuttag i Åsbytäkten t.o.m. år 2010. När tillstånden för de båda grustäkterna går ut år 2010 bör dessa omprövas samtidigt så att den bästa lokaliseringen väljs för ett långsiktigt uttag. På gränsen till Tierps kommun ligger dessutom Dalboda grustag som har ett gällande tillstånd t.o.m. år 2017.

Efterbehandling av täkten skall enligt Miljö- och hälsoskyddsnämndens uppfattning regleras noggrant i tillståndet samt ske med rena massor ifrån täktområdet. Efterbehandlingen skall ske efterhand som arbetet i täkten fortskrider. Brytningen av grus i täkten bör kunna ske etappvis så att en kontinuerlig efterbehandling kan ske.

När de tekniska möjligheterna att ersätta naturgrus med bergkross vid betongproduktion finns, bör inte uttaget fortsätta. Det är därför även av denna anledning lämpligt att frågan prövas igen om 5 år.

VA- och avfallsnämnden har yttrat sig och tillstyrker fortsatt grustäkt i enlighet med ansökan. Nämnden ser positivt på att de plintar av grus som utgör gränsen mellan de två täkterna (Åsbytäkten och Drälingetäkten) bryts bort.

Enligt nämnden tyder bergnivåer och grundvattennivåer på att täktområdet delas på mitten av en bergklack som fungerar som vattendelare. Detta innebär att norr om vattendelaren rinner vattnet norrut mot Björklinge och söder om vattendelaren rinner vattnet söderut mot Uppsala. Någon påverkan från grustäkten har enligt nämnden inte kunnat upptäckas på vare sig vattenkvantitet eller vattenkvalitet i Uppsala kommuns vattentäkter, trots att täkten varit i drift i 50 år.

Drälinge byalag har yttrat sig och påtalar problem med stoftvandring från täktverksamheten samt missnöje med den bullermätning som utförts under påverkan av biltrafiken på väg E4. Byalaget önskar att tillstånd bara ges på tre till fem år i taget.

Flera klagomål har inkommit till Länsstyrelsen från närboende om sanddrift efter tidpunkten för ansökan om nytt täktillstånd i Åsby grustäkt.

SÖKANDENS BEMÖTANDE AV UPPGIFTERNA I YTTRANDENA

I en komplettering till ansökan, som kom in till Länsstyrelsen den 1 juni 2005, har bolaget kommenterat inkomna yttranden. Bolaget motsätter sig de av Miljö- och hälsoskyddsnämnden och Drälinge byalag framförda yrkandena om begränsning av den av Bolaget ansökta täktverksamheten. Vad gäller klagomålen från närboende angående sanddrift har bolaget jämnat ut brytkanterna samt installerat kraftigare vattenkanoner för befuktning av de öppna sandytorna vilket bolaget anser skall vara tillräckligt för att åtgärda problemet. Vidare menar Bolaget att de utförda bullermätningarna i samband med tillståndsansökan har genomförts på ett sätt som uppfyller föreliggande regelverk och i enlighet med vedertagen praxis.

LÄNSSTYRELSENS BEDÖMNING

Genom ändringar i MB (SFS 2005:571), som trädde i kraft den 1 augusti 2005, prövas tillstånd till täktverksamhet numera enligt reglerna i 9 kap. MB. Enligt 9 kap. 6 § första stycket 1 MB får Regeringen föreskriva att det skall vara förbjudet att utan tillstånd eller innan anmälan har gjorts anlägga eller driva vissa slag av fabriker, andra inrättningar eller annan miljöfarlig verksamhet. Regeringen har i 5 § förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd föreskrivit att det är förbjudet att, om verksamheten har beteckningen A eller B i bilagan till förordningen, utan tillstånd enligt MB anlägga och driva fabriker, andra inrättningar eller annan miljöfarlig verksamhet. Vidare har Regeringen i 21 § samma förordning föreskrivit att det är förbjudet att, om verksamheten har beteckningen C i bilagan till förordningen, utan anmälan enligt MB anlägga eller driva fabriker eller andra inrättningar eller bedriva annan miljöfarlig verksamhet. Tillståndsfrågor prövas av länsstyrelsen när det gäller miljöfarlig verksamhet som i bilagan har beteckningen B och av den kommunala miljö- och hälsoskyddsnämnden när det gäller miljöfarlig verksamhet som i bilagan har beteckningen C. Enligt nämnda bilaga utgör täkt

av bl.a. sand, grus och sten (SNI-kod 14.2-0) verksamhet som givits beteckningen B. Vidare utgör enligt samma bilaga bl.a. gruskrossverk eller sorteringsverk för sand, grus och sten (SNI-kod 14.2-1) verksamhet som givits beteckningen C. Den som bedriver eller avser att bedriva miljöfarlig verksamhet får enligt 9 kap. 6 § tredje stycket MB ansöka om tillstånd till verksamheten enligt MB även om det inte krävs tillstånd. Ansökan om tillstånd till gruskrossverk eller sorteringsverk för sand, grus och sten (SNI-kod 14.2-1) får i förevarande fall anses ha skett på sk. frivillig grund.

Enligt 9 kap. 6 a § MB skall vid prövningen av en ansökan om tillstånd till täkt behovet av det material som kan utvinnas vägas mot de skador på djur- och växtlivet och på miljön i övrigt som täkten kan befaras orsaka. Tillstånd får inte lämnas till en täkt som kan befaras försämra livsbetingelserna för någon djur- eller växtart som är hotad, sällsynt eller i övrigt hänsynskrävande.

Länsstyrelsen anser att det är av stor vikt att uttaget av material i grusåsarna minskar och att alternativt material tas fram för framtida materialförsörjning. Länsstyrelsen har i beslut den 4 februari 1994 fastställt en strategi för hushållning av ändliga naturresurser. Den innebär bland annat att täkttillstånd i orörda naturgrusavlagringar inte lämnas, samt att huvuddelen av materialförsörjningen skall baseras på bergkross och andra alternativ till naturgruset.

Brytningen av naturgrus i Uppsala län har minskat från cirka 4 miljoner ton år 1991 till cirka 1,5 miljoner ton år 2004. I de regionala miljömålen för Uppsala län, beslutade av Länsstyrelsen den 7 april 2003, anges dock målet att år 2010 skall uttaget av naturgrus i länet vara högst 0,5 miljoner ton per år baserat på det nationella delmålet 12 miljoner ton per år. Målet är krävande om man ser till den relativt höga byggaktiviteten i länet, samt att även Stockholmsregionen delvis förses med grusmaterial från länet. Å andra sidan är vattenskyddsintressena och naturvårdsintressena också mycket stora. Möjligheter bör dock finnas att på sikt hitta alternativ, såsom ökad användning av bergkross av god kvalitet.

Länsstyrelsen anser generellt att naturgrus endast skall användas för ändamål där alternativa material, exempelvis bergkross, inte kan ersätta naturgrus. Vid betongtillverkning är det endast finfraktionerna < 4 mm som idag inte fullt ut kan ersättas av annat material. Dessutom krävs sand för en del specialändamål, som t.ex. filtersand, sättsand, putssand etc.

Länsstyrelsen konstaterar att det finns ett stort behov av ballastmaterial för betongproduktion i Uppsala, en av de mest expansiva regionerna i landet. Bolaget har uppgivit att ett årligt uttag om 250 000 ton från Åsbytäkten, tillsammans med tillsats av sand från täkterna i Dalboda och Gryttby

sammantaget skulle räcka för att försörja betongstationerna i Uppsala trots nuvarande högkonjunktur inom byggsektorn inom regionen. I första hand kommer Bolagets egna anläggningar att försörjas av material från Åsbytäkten, dvs. för tillverkning av fabriksbetong i Fyrislund i Uppsala och betongvaror i övrigt vid S:t Eriks betongfabrik, också den i Uppsala. Härutöver kommer utbrutet material att saluföras endast för andra högkvalitativa ändamål, såsom för produktion av filtersand, sättsand, putssand, etc. Enligt Bolaget kommer material som är tjänligt för dessa ändamål inte att försälas som vägbyggnads- eller fyllnadsmaterial.

Länsstyrelsen delar Bolagets uppfattning att ett fortsatt tillstånd för uttag av sand och grus från Åsbytäkten, i den omfattning som avses med ansökan, innebär att materialbehovet i Uppsalaregionen klaras, även med fortsatt expansion av byggande i den takt som nu kan överblickas. I sådant fall bör Bolagets anläggning i Rossla kunna utnyttjas endast som reservtäkt under den tid som tillståndet för den täkten gäller. Länsstyrelsen finner detta fördelaktigt ur miljösynpunkt eftersom brytning i Rosslatäkten, till skillnad mot i Åsby, sker i jungfrulig mark.

Ett tillstånd till fortsatt täkt av sand och grus vid Åsby bör enligt Länsstyrelsens bedömning även kunna leda till att övriga grustäkter inom Uppsala kommuns materialförsörjningsområde kan avvecklas när gällande tillstånd löper ut. Behov av material grövre än 8 mm bör i stället kunna försörjas genom bergkross.

Länsstyrelsen konstaterar att Åsbytäkten har överexploaterats av tidigare tillståndsinnehavare med resultat att både den norra och västra sidans slänter varit mycket branta. Under de senaste åren har nuvarande exploatör i täkten, Vendels Grus KB, utfört en bra efterbehandling av större delen av de tidigare utbrutna områdena, men fortfarande kvarstår en hel del arbeten med uppbyggnad av den västra slänten. En fortsatt exploatering av Åsbytäkten skulle innebära att Bolaget ges ekonomiska förutsättningar att utföra en bättre efterbehandling, med en mer tilltalande landskapsbild, än vad som sannolikt kan uppnås om fortsatt exploatering inte skulle tillåtas med krav på omedelbar efterbehandling.

I fråga om grundvattenskydd konstaterar Länsstyrelsen, i likhet med VA- och avfallsnämnden i Uppsala kommun, att någon påverkan på kommunens grundvattentäkter inte kunnat påvisas under de drygt 50 år som täkten varit i drift. Under förutsättning att exploatören även i fortsättningen driver verksamheten på ett ansvarsfullt sätt bör ett fortsatt tillstånd inte innebära några risker för att grundvattnet påverkas negativt. Några betydande naturvärden i övrigt finns inte inom exploateringsområdet.

Buller

Den bullerutredning som bolaget låtit utföra visar att riktlinjerna för externt industribuller 50 dB(A) inte kommer att klaras i slutskedet av täktverksamheten för bostadsbebyggelsen vid Sandbo, utan kommer att överskridas med 1 dB(A). För övriga bostäder kommer riktvärdena att klaras. Länsstyrelsen gör bedömningen att vid rätt avskärmning av krossanläggningen kan aktuellt riktvärde innehållas. Det åligger verksamhetsutövaren att kontrollera att riktvärdena för externt industribuller innehålls för omkringliggande bostäder, se villkor 6.

Grundvattenskydd

Grustäkten ligger inom yttre skyddszon för Uppsala kommuns vattentäkter i Uppsala- och Vattholmaåsarna. Någon påverkan på vattenkvaliteten får inte ske och har inte kunnat påvisas trots 50 års verksamhet i området. Täktverksamhet inom vattenskyddsområdet får heller inte medföra bortledning av grundvatten eller sänkning av grundvattennivån.

Efterbehandling

Länsstyrelsen anser att inriktningen med efterbehandlingen bör vara att en varierad landskapsbild erhålls. Brytningen bör i möjligaste mån ske etappvis och efterbehandlingen ske successivt. Varje utbrutet delområde skall efterbehandlas så snart som möjligt och ett nytt markskikt återskapas samt plantering utföras. Markskiktet bör vara minst en halv meter tjockt och kan bestå av finkornigare material, tidigare avbanat markskikt eller ett nytt skikt som innehåller små mängder organiskt material.

Sökanden har ursprungligen föreslagit släntlutningar på 1:2,5 för pågående och framtida brytområden, medan den västra slänten, som är under uppbyggnad efter tidigare tillståndsinnehavares överuttag, skall få en lutning på 1:2. Eftersom täkten blir närmare 30 meter djup finner emellertid Länsstyrelsen inga skäl att medge större släntlutningar än 1:3 inom pågående och framtida brytområden. En högsta släntlutning på 1:2,5 tillåts dock för den västra slänten (område B, bilaga A5) för att därigenom minska behovet av tillförda massor.

Efterbehandlingen av den västra slänten skall, som meddelats i beslut från Länsstyrelsen den 29 september 2004, vara färdig den 31 december 2006 och får fram till dess ske med externa massor. Schaktmassorna skall vara kontrollerade och fria från föroreningar. Massorna bör i första hand komma från större schaktarbeten där noggrann kontroll förekommit före och under arbetets gång. Efter den 31 december 2006 får efterbehandlingen av täkten endast ske med material från täktområdet.

Den norra slänten inom Drälinge 1:24 skall vara slutligt efterbehandlad och skogsplanterad senast den 30 juni 2006.

Slänterna skall avrundas mjukt vid släntkrön och släntfot samt i övrigt mjukt anpassas till angränsande terräng.

Brytning får ske till ett djup av +22 meter i den södra delen och +24 meter i den norra delen av täkten.

Hela täktområdet skall planteras med barrträd men inför den slutliga efterbehandlingen kan avsteg tillåtas efter överenskommelse med tillsynsmyndigheten vad gäller exempelvis kvarlämnande av öppna sandytor eller mindre rasbranter om så anses önskvärt från naturvårdssynpunkt.

Sanddrift

Under de senaste två somrarna har flera klagomål gällande damning framförts till Länsstyrelsen från närboende. Bolaget har medgivit att problem förekommit med sanddrift från den nordvästra slänten, som har högt innehåll av finmaterial. Bolaget har därför installerat ett bevattningssystem. Länsstyrelsen bedömer att problemet med sanddrift sannolikt lösts men verksamhetsutövaren måste även fortsättningsvis vara ytterst observant på att problemen inte åter skall uppstå. Kontinuerlig övervakning skall ske och vid risk för damning skall bevattning omedelbart ske.

Övrigt

Stor försiktighet skall iakttas vid hantering av oljor och övriga kemikalier för att inte riskera att mark eller yt- och grundvatten förorenas. Eventuellt spill skall omgående omhändertas.

Länsstyrelsen anser att Bolaget skall sträva efter en så låg ljudnivå som möjligt vid täkten. Stor vikt skall läggas vid maskinernas ljudegenskaper vid valet av maskinpark. Det bör framhållas att villkoret för buller avser samtliga arbetsmoment som förekommer vid täkten, inklusive trafik inom området.

Åtgärder skall vidtas för att begränsa damning från verksamheten. Det gäller även transportvägar till och från verksamhetsområdet. Upplag av krossmaterial, körplaner, transportvägar och laster skall vid behov bevattnas eller täckas över. Det åligger sökanden att självständigt vidta åtgärder för att begränsa problem med damning. Länsstyrelsen anser att bevattning skall väljas, inte saltning, som dammbekämpningsmetod med tanke på risken för påverkan på grundvattnet. I undantagsfall får magnesiumklorid användas för dammbekämpning på körplaner och transportvägar.

Den som bedriver verksamhet eller vidtar åtgärder som kan befaras medföra olägenheter för människors hälsa eller påverka miljön skall fortlöpande planera och kontrollera verksamheten för att motverka eller förebygga sådana verkningar, 26 kap 19 § miljöbalken och förordningen (1998:901) om verksamhetsutövares egenkontroll.

Miljö kvalitetsnormer

Enligt 5 kap. 3 § MB skall Länsstyrelsen säkerställa i ärendet att de miljö kvalitetsnormer som meddelats enligt 1 § samma kapitel uppfylls. Regeringen har i förordningen (2001:527) om miljö kvalitetsnormer för utomhusluft fastställt sådana normer för kvävedioxid, kväveoxider, svaveldioxid, kolmonoxid, bly, bensen, partiklar och ozon. Länsstyrelsen finner att den sökta verksamheten inte kommer att medföra att någon miljö kvalitetsnorm enligt ovan nämnda förordning kommer att överskridas.

Bedömningen av om verksamheten befaras medföra skada eller olägenhet av väsentlig betydelse (2 kap. 9 § MB)

Länsstyrelsen bedömer att någon sådan skada eller olägenhet av väsentlig betydelse för människors hälsa eller miljön som enligt 2 kap. 9 § MB kräver Regeringens tillåtelse inte kan befaras i förevarande fall.

Sammanfattande bedömning

Även om det idag går att tillverka betong av bergkross med tillsats av sand finner Länsstyrelsen att detta ensamt inte kan utgöra skäl från natur- miljö- eller grushushållningssynpunkt att inte tillåta fortsatt uttag av sand och grus vid Åsbytäkten. Vid en samlad bedömning av ansökan och med hänsyn till vad ovan redovisats finner Länsstyrelsen inte skäl att inte tillåta fortsatt täkt av sand och grus vid Åsbytäkten. Försiktighetsmått för täktverksamheten skall meddelas i särskilda villkor. Länsstyrelsen bedömer att verksamheten går att förena med en från allmän synpunkt lämplig användning av mark- och vattenresurserna samt med den kommunala översiktsplanen.

Länsstyrelsen anser således, under förutsättning att de villkor som angetts ovan följs, att den föreslagna fortsatta täktverksamheten vid Åsby grustäkt är förenlig med miljöbalkens mål enligt 1 kap. MB, de allmänna hänsynsreglerna enligt 2 kap. MB och bestämmelserna för hushållning med mark- och vattenområden enligt 3 och 4 kap. MB. Med hänsyn till vad sålunda anförts medger Länsstyrelsen Bolaget tillstånd enligt 9 kap. MB till fortsatt täkt av sand, grus och sten inom fastigheterna Drälinge 1:2 m.fl. samt Björklinge-Åsby 5:1 m.fl. till och med den 31 december 2020. Det totala uttaget får uppgå till högst

LÄNSSTYRELSEN
UPPSALA LÄN

BESLUT

17 (18)

2006-02-21

Dnr: 551-7889-04

3 750 000 ton med ett årligt uttag av cirka 250 000 ton. Inom verksamhetsområdet får även krossning, sortering, lagring, lastning och transport av utbrutet material ske.

Hur man överklagar

Detta beslut kan överklagas hos Stockholms tingsrätt, miljödomstolen, se bilaga D.

Beslut om kungörelsedelgivning

Se bilaga E.

Beslut i ärendet har fattats av miljöprövningsdelegationen. I beslutet har deltagits länsassessor Roger Gustafsson, ordförande, och miljövårdsdirektör Leif Sandin, miljöskakkunnig. Ärendet har föredragits av miljöhandläggare Göran Albjär, miljöenheten.

Roger Gustafsson

Leif Sandin

BILAGA

- A1 och A2 Lokaliseringskartor
- A3 Verksamhets- och brytområdet
- A4 Efterbehandlingsplan
- A5 Nuvarande förhållanden/återställning
- B Allmänna skyldigheter
- C Bankgaranti nr 3125 81 51499 utställd av Nordea Bank AB den 17 februari 2006
- D Hur man överklagar
- E Beslut om kungörelsedelgivning

LÄNSSTYRELSEN
UPPSALA LÄN

BESLUT

18 (18)

2006-02-21

Dnr: 551-7889-04

SÄNDLISTA

Naturvårdsverket, 106 48 Stockholm

Miljö- och hälsoskyddsnämnden i Uppsala kommun, 753 75 Uppsala

Kommunstyrelsen i Uppsala kommun, 753 75 Uppsala

VA- och avfallsnämnden i Uppsala kommun, 753 75 Uppsala

Drälinge byalag, XXXX 740 30 Björklinge

Lantmäterimyndigheten, Stadsbyggnadskontoret, 753 75 Uppsala

Skatteverket, Storföretagsskattekontoret, Ludvikaenheten, 771 83 Ludvika

FöreningsSparbanken AB, 105 34 Stockholm + garantiförbindelsen den 21 april

1998 (nr. 865.879.937-7) – Rek o mb

Nordea Bank AB, Box 1166, 262 22 Ängelholm + garantiförbindelsen

den 28 maj 1998 (nr. 1801 54 90170)– Rek o mb

XXXX

Skanska Sverige AB, Råsundavägen 2, 169 67 Solna